

Lokala lex Sarah- rutiner

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Dnr 1.2.2-477-2014

stockholm.se

Lokala lex Sarah-rutiner

Beslutade av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
27 november 2014

Dnr: 1.2.2-477-2014

Innehåll

Inledning	4
<i>Lagar och föreskrifter mm</i>	4
<i>Tillämpningsområde</i>	4
Lokala rutiner	6
<i>Lex Sarah-ansvariga</i>	6
<i>Information till rapporteringsskyldiga</i>	6
<i>Rutiner vid upptäckt av missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden</i>	6
1. <i>Rapportera</i>	6
2. <i>Åtgärda och informera</i>	9
3. <i>Utreda</i>	11
4. <i>Anmäla till IVO</i>	12
<i>Särskilda rutiner för yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller annan nämnd</i>	14

Inledning

Bestämmelserna om lex Sarah innebär att personal verksam inom socialtjänst eller i verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller vid Statens institutionsstyrelse är skyldiga att rapportera missförhållanden och påtaglig risk för missförhållanden i verksamheten.

Syftet med bestämmelserna om lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden rättas till. Enskilda som får insatser eller kan komma i fråga för insatser ska få insatser av god kvalitet och skyddas från missförhållanden.

I juni 2013 beslutade kommunfullmäktige i Stockholms stad om gemensamma riktlinjer för lex Sarah avseende verksamhet inom socialtjänst och verksamhet enligt LSS. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ska varje nämnd som bedriver verksamhet enligt socialtjänstlagen (SoL) eller LSS fastställa rutiner för hur skyldigheten att rapportera, utreda, avhjälpa och undanröja missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden ska fullgöras. Rutiner ska även fastställas för hur skyldigheten att anmäla allvarliga missförhållanden och påtaglig risk för allvarliga missförhållanden till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska fullgöras. Rutinerna ska dokumenteras och utgöra en del av nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9).

Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltning har tagit fram lokala rutiner som avser tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah inom socialtjänst och verksamhet enligt LSS. Rutinerna är antagna av stadsdelsnämnden.

Lagar och föreskrifter mm

De lokala rutinerna som följer utgår från SoL, LSS, regeringens proposition (prop.2009/10:131), Socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och meddelandeblad om lex Sarah (SOSFS 2011:5, SOSFS 2013:16 och Meddelandeblad Nr 6/2011) samt från Stockholms stads Riktlinjer för lex Sarah antagna av kommunfullmäktige i juni 2013.

Bestämmelserna om lex Sarah finns i 7 kap. 6 § och 14 kap. 2-7 §§ SoL samt i 23 e och 24 a-g §§ LSS.

Tillämpningsområde

Bestämmelserna om lex Sarah gäller inom hela socialtjänstens alla verksamhetsområden; t ex inom äldreomsorgen, verksamhet för personer med funktionsnedsättning, verksamhet för vuxna (missbruk och socialpsykiatri), ekonomiskt bistånd, barn och

ungdom, familjevård och familjerätt. Bestämmelserna gäller även i verksamheter vid tillämpning av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Bestämmelserna gäller även verksamhet enligt LSS och utförande av personlig assistans åt någon som beviljats assistansersättning av Försäkringskassan.

Bestämmelserna gäller oberoende av hur verksamheten är organiserad och de gäller även i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet.

Bestämmelserna gäller vid handläggning av ärenden, vid myndighetsutövning, vid utförande av insatser och vid uppsökande verksamhet.

Lokala rutiner

Lex Sarah-ansvariga

Lex Sarah-ansvariga vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning är:

- Avdelningschef för individ- och familjeomsorgen.
- Avdelningschef för avdelningen för äldre och funktionsnedsatta.

I de fall avdelningschef ovan är frånvarande är tillförordnad avdelningschef lex Sarah-ansvarig.

Kontaktuppgifter till lex Sarah-ansvariga finns på intranätet.

Information till rapporteringsskyldiga

Lex Sarah-ansvariga är ansvariga för att informera om skyldigheten att rapportera missförhållanden och påtaglig risk för missförhållanden inom den egna verksamheten. Lex Sarah-ansvarig är även ansvarig för att informera om fastställda lokala lex Sarah-rutiner.

Information ska lämnas till rapporteringsskyldiga när de påbörjar en anställning, ett uppdrag, en praktikperiod eller liknande.

Information ska därefter ges till anställda och andra rapporteringsskyldiga återkommande, minst en gång per år.

Lex Sarah-ansvarig har befogenhet att överlämna till enhetschef att informera enligt ovan. I det fall lex Sarah-ansvarig överlämnat informationsansvaret ska denna, minst en gång per år, följa upp att information enligt ovan har lämnats till rapporteringsskyldiga.

Rutiner vid upptäckt av missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden

1. Rapportera

Missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande inom den egna verksamheten ska rapporteras.

Med missförhållande avses utförda handlingar och handlingar som någon har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa. Ett missförhållande kännetecknas av att det innebär en avvikelse från god kvalitet.

Med påtaglig risk för missförhållande avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk.

Med den egna verksamheten avses all socialtjänstverksamhet och verksamhet enligt LSS som bedrivs av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Ett missförhållande i nämndens verksamhet kan till exempel vara:

- Brister i bemötande som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet.
- Brister i handläggning vid myndighetsutövning och vid verkställighet av insatser.
- Fysiska, psykiska, sexuella eller ekonomiska övergrepp som utgör hot mot enskildas liv, hälsa eller säkerhet.
- Brister i omsorgen, till exempel i personlig hygien, i mathållning eller i tillsyn.
- Våld som kan förekomma mellan brukare.
- Brister i verksamheten, som till exempel beror på bristande utrustning, kompetens eller arbetsrutiner, kan *sammantaget* utgöra missförhållanden även om bristerna var för sig inte kan anses vara ett missförhållande.
- Tecken på brister som upptäcks i den egna verksamheten, även om det tycks stå klart att missförhållandet inte ursprungligen uppstått i den egna verksamheten. Det kan till exempel vara tecken på vanvård hos en person som flyttar från ett boende utanför den egna verksamheten till ett inom den egna verksamheten.

Anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning och deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program är skyldiga att rapportera.

Exempel på rapporteringsskyldiga vid stadsdelsnämnden är:

- Anställda som arbetar inom socialtjänsten och inom verksamhet enligt LSS.
- Sjukvårdspersonal anställd av stadsdelsnämnden.
- Personal som arbetar stadigvarande i verksamheten, men inte i kärnverksamheten, t ex vaktmästare.
- Personal som arbetar i kärnverksamheten, även om det är tillfälligt, t ex ungdomar som feriearbetar.
- Uppdragstagare som stadsdelsnämnden har träffat avtal med för att utföra uppgifter inom socialtjänsten, t ex inhyrd konsult, kontaktpersoner, kontaktfamiljer, jourfamiljer eller korttidsfamiljer.

- Personer som utför arbete på uppdrag eller delegation av en annan nämnd än Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd, t ex en handläggare på socialjouren.

Exempel på undantagna från rapporteringsskyldigheten är:

- Tillfälligt inhyrd personal utanför verksamhetens kärnområden, t ex hantverkare.
- Frivilligarbetare, god man och förvaltare.
- Familjehem (på grund av att de inte bedrivs yrkesmässigt utan erbjuder stadigvarande boende i en familj).

Rapporter ska göras på en särskild blankett och lämnas till lex Sarah-ansvarig.

Rapportering ska ske på Stockholms stads blankett som finns på stadens intranät, [Lex Sarah rapport](#). De uppgifter som efterfrågas i blanketten ska fyllas i.

Rapporten ska lämnas personligen eller skickas per post till lex Sarah-ansvarig. Vid akuta händelser ska även telefonkontakt tas med lex Sarah-ansvarig. På grund av sekretess får rapporten inte skickas per e-post eller fax.

Den som rapporterar och står bakom rapporten kan inte vara anonym. Rapporteringsskyldigheten anses fullgjord först när det framgår vem som står bakom rapporten och den har nått fram till lex Sarah-ansvarig.

Rapporter ska diarieföras och vissa uppgifter journalföras.

När en rapport har mottagits av lex Sarah-ansvarig ska denna samma dag eller senast dagen efter överlämna rapporten till förvaltningens registrator för diarieföring. Lex Sarah-ansvarig behåller en kopia av rapporten. Alla rapporter ska diarieföras, oavsett om de leder till utredning eller inte.

Tjänsteutlåtande med lex Sarah-rapport, utredning, beslut, anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och andra inkomna och upprättade handlingar tillhörande ärendet ska registreras fortlöpande och finnas i diariet.

Stadsdelsdirektör ska informeras om inkommen rapport.

Lex Sarah-ansvarig ska omgående informera stadsdelsdirektör om inkommen rapport. Förvaltningens registrator ska omgående lämna en kopia på inkommen rapport till stadsdelsdirektör.

Beslut ska fattas om det rapporterade *omgående* ska anmälas till IVO.

Stadsdelsdirektör, och i dennes frånvaro tillförordnad stadsdelsdirektör, beslutar:

- om det rapporterade ska anmälas till IVO *omgående* *eller*
- att anmälan till IVO avvaktas i väntan på vidare utredning.

För mer information om anmälan till IVO se nedan under punkt 4.

Enhetschef där det rapporterade har inträffat ska informeras om inkommen rapport.

Lex Sarah-ansvarig ska informera enhetschef om inkommen rapport så snart det är möjligt. Enhetschef ska se till att det i den enskildes journal/personakt antecknas att en rapport enligt lex Sarah har gjorts om det inte är uppenbart att rapporten inte rör ett missförhållande, se nedan under punkt 3. Av anteckningen ska det kort framgå vad ärendet gäller och diarienummer. Lex Sarah-rapport och utredning ska inte läggas i den enskildes journal/personakt.

Stadsdelsnämnden ska informeras om rapporter.

Lex Sarah-ansvarig ska se till att rapporter skriftligen anmäls till stadsdelsnämnden så snart det är möjligt.

Till rapporten ska ett tjänsteutlåtande upprättas enligt fastställd mall. Tjänsteutlåtandet innehåller uppgift om det rapporterade har anmälts till IVO eller inte och varför. Tjänsteutlåtandet ska skrivas under av stadsdelsdirektör och lex Sarah-ansvarig.

De rapporter som avskrivs med ställningstagande att inte inleda utredning lämnas inte till nämnd, för mer information se nedan under punkt 3.

2. Åtgärda och informera

När en rapport har inkommit till lex Sarah-ansvarig är denna skyldig att omedelbart vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver.

Lex Sarah-ansvarig ska omedelbart se till att de åtgärder som situationen kräver har vidtagits eller vidtas för att avhjälpa eller undanröja det rapporterade missförhållandet eller den påtagliga risken för missförhållande.

Att åtgärder ska vidtas omedelbart innebär att de ska ske utan dröjsmål eller så snart det är möjligt med hänsyn till vad som har

rapporterats. Vissa missförhållanden kan och ska åtgärdas omgående medan andra behöver analyseras och utredas först.

Lex Sarah-ansvarig har befogenhet att utse andra inom förvaltningen som praktiskt ansvarar för att utan dröjsmål vidta omedelbara åtgärder.

Enhetschef ska dokumentera de åtgärder som har vidtagits eller planeras i verksamheten för att förhindra att ett liknande missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande uppkommer igen.

Skyldigheten att vidta åtgärder med anledning av en rapport ersätter inte en verksamhets ansvar att alltid åtgärda fel, brister, missförhållanden eller andra avvikelser för att säkerställa att verksamheten och dess insatser är av god kvalitet.

Enskilda som berörs av det rapporterade informeras.

Lex Sarah-ansvarig ska ta ställning till om, hur och när den enskilde som berörs ska ges stöd och informeras om en rapport och de åtgärder som har vidtagits. Enskilda som berörs bör alltid informeras om *ett missförhållande som har inträffat*.

Lex Sarah-ansvarig kan utse andra inom förvaltningen som ansvarar för att informera.

Den som lämnat en lex Sarah-rapport ska ges återkoppling.

Lex Sarah-ansvarig ska se till att den som har fullgjort rapporteringsskyldigheten får återkoppling så snart det är möjligt. Den som rapporterat ska informeras om huruvida det rapporterade utreds och om hur utredningen avslutats.

Lex Sarah-ansvarig kan utse andra inom förvaltningen som ansvarar för att informera.

Personal som berörs av det rapporterade informeras.

Lex Sarah-ansvarig ska ta ställning till vilka personer i verksamheten som ska informeras om en rapport och de åtgärder som vidtagits, hur de ska informeras och hur de ska ges stöd.

Lex Sarah-ansvarig kan utse andra inom förvaltningen som ansvarar för att informera.

3. Utredda

En rapport om ett missförhållande eller en påtaglig risk för missförhållande ska alltid utredas utan dröjsmål.

Alla rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden ska utredas. Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att rapporten utreds samt för att inleda och avsluta utredningen.

För att undvika jäv ska en rapport utredas så neutralt och opartiskt som möjligt.

En rapport bör som regel inte utredas av *närmast* berörd chef eller arbetsledare. Om lex Sarah-ansvarig avdelningschef är den chef som är närmast berörd av det rapporterade ska utredningsansvaret läggas över på den andra lex Sarah-ansvarige avdelningschefen.

Lex Sarah-ansvarig utser utredare.

Lex Sarah-ansvarig utser utredare, t ex utvecklingssekreterare eller verksamhetskontroller vid avdelningen för individ- och familjeomsorgen eller avdelningen för äldre och funktionsnedsatta.

Utsedd utredare ansvarar för att utreda och administrera ärendet.

Det finns två undantag till skyldigheten att utreda rapporter.

I det fall det snabbt kan konstateras att rapportern uppenbart inte rör ett missförhållande, t ex om det som rapporterats rör en helt annan verksamhet än socialtjänstens *kan* lex Sarah-ansvarig avskriva rapporten med ställningstagande att inte inleda utredning. Lex Sarah-ansvarig ska informera stadsdelsdirektören om ställningstagandet. Ställningstagandet, motivering, datum samt namn och befattning på den som gjort ställningstagandet ska dokumenteras på rapporten. Ställningstagandet ska diarieföras men inte anmälas till stadsdelsnämnden.

I det fall en rapport inkommer från yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller annan nämnd som utför insats på uppdrag av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd inleds inte utredning vid stadsdelsnämnden. Rapporten utreds av den verksamhet/nämnd som bedriver verksamheten. Se nedan under rubriken ”Särskilda rutiner för yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller annan nämnd”.

Utredningen ska dokumenteras på särskild blankett.

Utredningen ska dokumenteras på Stockholms stads blankett, [Lex Sarah utredningsmall](#), som finns på stadens intranät.

De uppgifter som efterfrågas i utredningsmallen ska fyllas i. I det fall det rapporterade kan ha utgjort en brottslig handling ska det i utredningen även framgå om polisanmälan har gjorts eller inte, antingen av förvaltningen eller av någon enskild.

Utredningen ska dokumenteras fortlöpande och ge nödvändigt underlag för en bedömning av det rapporterade och för att kunna avsluta utredningen med ett korrekt beslut.

Utredningen ska göras enligt [Socialstyrelsens allmänna råd om lex Sarah](#) samt [Stockholms stads riktlinjer för lex Sarah](#).

Utredningen ska avslutas med *förslag till beslut* att det rapporterade utgjorde:

- ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för allvarligt missförhållande,
- ett missförhållande eller en påtaglig risk för missförhållande, *eller*
- att det rapporterade inte utgjorde ett missförhållande eller allvarlig risk för missförhållande.

I de fall lex Sarah-anmälan har gjorts till IVO innan utredningen avslutats *kan* stadsdelsdirektör, och i dennes frånvaro tillförordnad stadsdelsdirektör, avsluta utredningen med *beslut* att utredningen skickas till IVO och att det rapporterade utgjorde:

- ett allvarligt missförhållande *eller*
- en påtaglig risk för allvarligt missförhållande.

Stadsdelsnämnden ska informeras om utredningen så snart den är klar.

När utredningen är klar ska lex Sarah-ansvarig skriva under och lämna utredningen till stadsdelsdirektör. Därefter ska utredningen lämnas till stadsdelsnämnden.

Till utredningen ska ett tjänsteutlåtande upprättas enligt fastställd mall. Tjänsteutlåtandet innehåller uppgift om det rapporterade har anmälts till IVO eller inte och varför samt förslag till beslut *eller* beslut. Tjänsteutlåtandet ska skrivas under av stadsdelsdirektör och lex Sarah-ansvarig.

4. Anmäla till IVO

Lex Sarah-anmälan till IVO ska göras om det rapporterade bedöms ha utgjort ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande.

En anmälan till IVO ska göras snarast. Därmed kan beslut att anmäla det rapporterade till IVO fattas omgående redan när

rapporten kommer in, senare under utredningens genomförande eller när utredningen avslutas. Om utredningen inte har avslutats när anmälan görs ska utredningen lämnas in så snart som den har färdigställts och senast två månader efter det att anmälan har gjorts.

Beslut att göra en lex Sarah-anmälan till IVO fattas av stadsdelsnämnden och i vissa fall av stadsdelsdirektören.

Beslut att göra en lex Sarah-anmälan till IVO fattas av stadsdelsnämnden. I de fall stadsdelsnämndens sammanträde inte kan avvaktas och det står klart att situationen är att anses vara så allvarlig att den omgående ska anmälas till IVO fattar stadsdelsdirektör och vid dennes frånvaro tillförordnad stadsdelsdirektör beslut att göra en lex Sarah-anmälan till IVO.

Anmälan till IVO ska göras på särskild blankett.

Anmälan ska göras på IVO:s egen blankett, [Anmälan enligt lex Sarah](#), blanketten finns på IVO:s hemsida.

Anmälan ska skickas per post till IVO. På grund av sekretess får anmälan inte skickas per e-post eller fax.

Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att anmälan upprättas och skickas till IVO. Den utredning som gjorts ska bifogas anmälan till IVO så snart den är klar. Lex Sarah-ansvarig ska underrätta berörd enhetschef om att anmälan görs.

Enhetschef ska i de fall en anmälan till IVO görs se till att det antecknas i den enskildas journal/personakt att en lex Sarah-anmälan har gjorts.

Särskilda rutiner för yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller annan nämnd

Yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller annan nämnd som utför insatser till enskilda efter beslut av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är skyldiga att informera stadsdelsnämnden om rapporter de har tagit emot i sin verksamhet/nämnd.

Yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller annan nämnd ska lämna information om lex Sarah-rapport på Stockholms stads blankett, [Lex Sarah rapport](#).

Rapporten ska skickas till förvaltningens registrator som diarieför rapporten och expedierar den till stadsdelsdirektör och lex Sarah-ansvarig. Rapporten ska skriftligen anmälas till nämnd så snart de är möjligt, vilket lex Sarah-ansvarig ska se till.

Lex Sarah-ansvarig lämnar uppgift om inkommen lex Sarah rapport om vad ärendet gäller samt diarienummer till enhetschef för den myndighetsutövande enheten som beslutat om insatsen. Enhetschef ska se till att uppgifterna antecknas i den enskildes journal/personakt.

Rapporten utreds inte vid stadsdelsnämnden, det ska den enskilda verksamheten/nämnden göra. Det rapporterade ska dock följas upp vid stadsdelsnämnden eftersom denna ansvarar för att individen erhåller den insats som behövs och att vidtagna eller planerade åtgärder från verksamheten är tillräckliga utifrån individens behov. Lex Sarah-ansvarig ska se till att uppföljning sker.

Enskilt bedriven verksamhet eller annan nämnd som utför insatser till enskilda efter beslut av Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ska informera stadsdelsnämnden om anmälan till IVO som är gjord i den egna verksamheten.

Anmälan till IVO ska skickas till stadsdelsnämndens registrator som diarieför anmälan och expedierar den till stadsdelsdirektör och lex Sarah-ansvarig. IVO-anmälan ska skriftligen anmälas till nämnd så snart det är möjligt, vilket lex Sarah-ansvarig ska se till.

Lex Sarah-ansvarig lämnar uppgift om IVO-anmälan till enhetschef för den myndighetsutövande enheten som beslutat om insatsen. Enhetschef ska se till att uppgifterna antecknas i den enskildes journal/personakt.